

BELARUS ÜLKE RAPORU

Akşehir Ticaret ve Sanayi Odası tarafından
hazırlanan Belarus(Beyza Rusya) lke
Raporudur.

İÇİNDEKİLER

GENEL BİLGİLER	2
Coğrafi Konum.....	2
Siyasi ve İdari Yapı.....	2
Nüfus ve İşgücü Yapısı.....	3
Doğal Kaynaklar ve Çevre.....	3
GENEL EKONOMİK DURUM	4
Ekonomik Yapı.....	4
Ekonomi Politikaları.....	5
Ekonomik Performans.....	5
Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler.....	6
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMCILAR	7
Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü.....	7
DIŞ TİCARET	8
Genel Durum.....	8
Ülkenin Dış Ticareti.....	9
İhracatında Başlıca Ürünler.....	9
İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (milyon Dolar).....	9
İthal Ettiği Başlıca Ürünler (milyon dolar).....	11
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti.....	12
Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (milyon dolar).....	13
DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER	13
Dış Ticaret Politikası.....	13
Tarifeler ve Diğer Vergiler.....	14
Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar.....	16
TÜRKİYE-BEYAZ RUSYA TİCARETİ.....	17
Türkiye'nin Beyaz Rusya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin Dolar).....	17
TÜRKİYE İLE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER	19
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması.....	20
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması.....	20
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması.....	20
Tekstil ve Konfeksiyon Alanında Tarife İndirimi.....	20
BEYAZ RUSYA'NIN TARAF OLDUĞU ULUSLARARASI ÖNEMLİ EKONOMİK/ TİCARİ ANLAŞMALAR	20
Rusya-Beyaz Rusya Birlik Anlaşması.....	20
Bağımsız Devletler Topluluğu.....	20
Avrasya Ekonomik Topluluğu.....	20
Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu.....	21
Yatırım İlişkileri.....	21
Müteahhitlik Hizmetleri.....	22
Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri.....	22
Taşımacılık Maliyetleri.....	22
İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	22
Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler.....	22
Pasaport ve Vize İşlemleri.....	23
Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri.....	24
T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI- BELARUS EKONOMİ HABERLERİ	25

GENEL BİLGİLER

Coğrafi Konum

Belarus (Beyaz Rusya ya da Byelorussia), Avrupa'nın merkezinde, Rusya Federasyonu, Avrupa ülkeleri ve Asya arasında büyük ve önemli kara ve demiryolları arasında kalan, temel iletişim noktaları ile petrol ve doğalgaz boru hatlarının kesiştiği bir konumda bulunmaktadır. Rusya'nın merkezi ve batı kesimleri ile Batı Avrupa, Karadeniz, Baltık Denizi arasındaki en kısa yollar Belarus üzerinden geçmektedir. Eski SSCB üyesi olan Belarus kuzey Avrupa'da Rusya ile yakın ilişkiler geliştiren ülkelerin başında gelmektedir.

Ülke, kuzeyde Letonya, kuzeybatıda Litvanya, kuzeydoğu ve doğuda Rusya Federasyonu, batıda Polonya güneyde ise Ukrayna ile sınır komşusudur. Ülkenin sınırlarının toplam uzunluğu 2969 km'dir. Ülkenin başkenti Minsk'tir.

Belarus başlıca altı idari bölgeye ayrılmaktadır. Bu bölgeler (oblast), Minsk, Brest, Vitebsk, Gomel, Grodno ve Mogilev'dir. Ülkede 118 şehir, 110 kasaba idaresi bulunmaktadır.

Ülke iklim özellikleri bakımından orta derecede kıta iklimi özelliği göstermektedir. Kışlar görece olarak daha yumuşak ve nemli, yazlar daha sıcaktır. Son yıllarda kışlar biraz daha yumuşak geçmeye başlamıştır. Ocak ayı ortalama sıcaklığı -8°C ile -4,5°C arasında ve Temmuz sıcaklığı +17° C +18.5° C arasında gerçekleşmektedir. Sıfırın üstü sıcaklıklar 230-263 gün arası sürmektedir.

Belarus topraklarının % 43,2'sini tarım alanları oluşturmaktadır. Ülke yüzölçümünün %40,9 gibi önemli bir kısmını ormanlar oluşturmakta ve bu oran merkezi ve Doğu Avrupa için de önemli bir katkıda bulunmaktadır. Ülke kişi başına 0,94 hektar orman alanı ve 136,1 m3 kereste rezervleriyle Avrupa ortalamasının neredeyse iki katına yakın orman zenginliğine sahiptir.

Ülke yağış rejimi olarak genellikle yağışlı bir bölgede yer almaktadır. Yılda yağın ortalama yağmur miktarı 600-700 mm'yi bulur. Yağışlı gün sayısı ortalama olarak en çok Nisan-Ekim ayları arasında görülür. Kar örtüsü ülkenin güney batısında 75 gün ve kuzey doğusunda 125 gün yerde kalmaktadır.

Belarus'un denize kıyısı bulunmamasıyla birlikte nehirler ve su kaynakları yönünden oldukça zengindir. Ülkede irili ufaklı 20.000 nehir ve ırmak bulunmakta olup bunların toplam uzunluğu 91.000 km'dir. Nehirlerin en büyükleri Dnyeper, Pripyat, Neman; göllerin en büyükleri ise Naroch (Minsk), Osveyskoye (Vitebsk), Chervonoye (Gomel)'dir.

Siyasi ve İdari Yapı

Beyaz Rusya'nın başkenti Minsk'te Bağımsız Devletler Topluluğu kurulmuştur. Türkiye; Beyaz Rusya'yı tanıyan ilk ülkelerden olmuştur. Beyaz Rusya Cumhuriyeti'nin ilk anayasası 15 Mart 1994 tarihinde kabul edilmiştir. Cumhurbaşkanlığına 1994'te seçilen bugünkü Cumhurbaşkanı Aleksandr Lukaşenka, 24 Kasım 1996 tarihindeki referandum sonrası 13. Yüksek Sovyet'i lağvederek yerine iki meclisli bir "Milli Meclis" kurmuştur.

Çift meclisli yapıyı oluşturan parlamentonun alt kanadını 110 üyeli "Temsilciler Meclisi" üst kanadını ise 64 üyeli "Cumhuriyet Konseyi" oluşturmakta, bunlardan 8'i doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır. Temsilciler Meclisi seçimleri tek dereceli, eşit ve genel oy esasına göre, Cumhuriyet Konseyi seçimleri ise bölge temsili çerçevesinde iki dereceli seçimle ve gizli oyla yapılmaktadır.

Beyaz Rusya'da son devlet başkanlığı seçimleri 19 Aralık 2010 tarihinde yapılmış ve daha önce 1994, 2001 ve 2006 yılında başkan seçilen Aleksandr Grigoryevich Lukaşenko, 2010 yılında tekrar başkan olmuştur. Ülkede başbakanlık görevini ise Mikhail V. Myasnikov yürütmektedir.

Ülkede yer alan başlıca siyasi partiler, Beyaz Rusya Komünist Partisi (Devlet Başkanı Lukaşenko'yu desteklemektedir), Birleşik Vatandaş Partisi ve Beyaz Rusya Halk Cephesi Uyanışı (sağ kanat), Beyaz Rusya Sosyal Demokrat Partisi (Hramada), Hristiyan Muhafazakar Parti (milliyetçi) dir.

Beyaz Rusya idari olarak 6 bölge idaresinden (oblast) oluşmaktadır Bunlar; Minsk, Brest, Vitebsk, Gomel, Grodno ve Mogilev'dir. Ülkede 118 şehir, 110 kasaba idaresi bulunmaktadır. 15 şehrin nüfusu 100.000'in üzerindedir ve 103 şehirleşmiş küçük birim bulunmaktadır.

Ülkenin siyasi ve ekonomik yapısı bakımından son dönemde yaşanan en önemli gelişmelerden biri Rusya Federasyonu, Beyaz Rusya ve Kazakistan arasında 1 Ocak 2010 tarihinde Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesidir.

Beyaz Rusya ekonomik alanda yaptığı reformlarla liberal sisteme giderek daha fazla uyum sağlamaya çalışırken siyasi alanda henüz demokratikleşme yolunda pek fazla adım attığı söylenemez.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Beyaz Rusya'nın toplam nüfusu 2014 yılı itibarı ile yaklaşık 9,4 milyondur. Nüfusun %75'i kentlerde, geri kalanı ise kırsal kesimde yaşamaktadır. Nüfusun %83,7'si Beyaz Rus, % 8,3'ü Rus %3,1'i Polonyalı, %1,7'si Ukraynalı ve %3,2'si diğer etnik gruplardan oluşmaktadır.

Ülkede nüfus daralmaktadır. Nüfusun azalmasında ölüm oranının doğum oranından fazla olmasının yanı sıra ülke dışına göç de rol oynamaktadır.

Ülkede çalışan nüfus yaklaşık 5 milyondur. İşgücünün % 9,4'ü tarım, % 45,9'u sanayi, % 44,7'si hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. İşsiz sayısı 2012 yılında 25 bin kişidir.

Ocak 2014 itibarı ile ortalama ücret 5.322.441 Br (yaklaşık 550 dolar) olurken, asgari ücret, 1 Ocak 2014 tarihinden geçerli olmak üzere 1.660.000 Br olarak belirlenmiştir (yaklaşık 170 dolar). Ancak, asgari ücretle personel istihdam etmek uygulamada mümkün değildir. Ücretler bankacılık, inşaat ve sanayi kesiminde yükselirken tarımda düşmektedir.

Beyaz Rusya'da emeklilik yaşı kadınlar için 55, erkekler için 60'tır. Beyaz Rusya Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre, 01 Ocak 2014 itibarı ile ülkedeki emekli sayısı 2,5 milyondur.

Ülkede yabancı işçi çalıştırmak için İçişleri Bakanlığı'na başvurulması gerekmektedir. Yabancı işçi çalıştırma isteğinin gerekçeleri ve çalıştırılmak istenen yabancı personel sayısı bildirilerek izin alındıktan sonra, yabancı personel ülkeye getirilebilir. Yabancı personel getirildikten sonra da her bir personelin çalışma izni yine İçişleri Bakanlığı'ndan alınacaktır.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Beyaz Rusya, petrol ve doğal gaz gibi enerji kaynakları üretimi bakımından fazla zengin olmasa da mineral ürünleri üretimi bakımında Avrupa'da oldukça üst sıralarda yer almaktadır. Özellikle potasyum tuzu rezervinde dünyanın en önemli üreticileri arasındadır. Mozyr, David-Gorodok ve Starobin'deki rezervlerin toplam miktarı 22 milyar ton olarak tahmin edilmektedir. Sapropel rezervleri ise 3 milyar m³'e yakındır. Granit, dolomit (beyaz mermer), marn ve tebeşir, kil, kum ve çakıl, doğal boyaların üretiminde kullanılan ham maddeler önemli doğal kaynak rezervlerini oluşturur.

Ülke petrol ve diğer enerji kaynakları açısından fakirdir. Sınırlı miktarda petrol üretimi varsa da, bu ülke ihtiyacının ancak % 12-13'ünü karşılamaktadır. Buna karşın ülkede petrol işleme sanayi gelişmiştir. Beyaz Rusya, Rusya Federasyonu'ndan aldığı ham petrolü işleyerek ihraç etmektedir. Petrol ürünleri ülkenin ihracatının yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır. Naftan ve Mozır ülkedeki en büyük iki petrol rafinerisidir.

2,3 milyon ton turb ve 203 milyon m3 doğal gaz üretimi de diğer doğal kaynakları oluşturur.

Ülke ihracatında önemli bir yer tutan potasyum tuzları üretimi son dönemde giderek artmaktadır. Başkan Alexander Lukashenko'nun 19 Nisan 2011'de yaptığı açıklamada potasyum tuzu üretiminin 2015 yılında 11 milyon ton seviyesine ulaşmasının beklendiği belirtilmiştir.

Rusya'nın Beyaz Rusya'ya uyguladığı doğal gaz fiyatı, 2012'de 165,6 dolar/1000 m3, 2013'de 166 dolar/1000 m3, 2014'te 178 dolar/1000 m3 olarak ifade edilmektedir. Rusya'nın Beyaz Rusya'ya Avrasya Birliğine katılması karşılığında tanıdığı bu ayrıcalığın ülkeye yılda 3 milyar dolara yakın katkısı olacağı tahmin edilmektedir.

Rusya kaynaklı kredisi (10 milyar dolar) ve teknolojisi ile 2012 yılında Grodno ilinde Litvanya sınırına yakın bölgede (Astravets) yapımına başlanan 2000 MW'lık nükleer santral tamamlandığı zaman ülkenin toplam enerji ihtiyacının %11,8'ini karşılayacaktır. Proje, 2016-2020 yılları arasında iki nükleer reaktör inşa edilmesini ve 2025 yılı itibarı ile de iki reaktör daha inşa edilmesini öngörmektedir.

GENEL EKONOMİK DURUM

Ekonomik Yapı

Beyaz Rusya ekonomisine genel olarak bakıldığında Rusya Federasyonu ile yakın ilişkilerinin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Özellikle dış ticaretinin büyük oranda bu ülkeyle olmasının yanı sıra BDT ülkeleri arasındaki konumu da ekonomik gelişmişlik düzeyini etkilemektedir. Ülkede devletin ekonomideki ağırlığı fazladır; bu anlamda büyük işletmelerin tamamına yakını devlete aittir. Ülke resmi olarak ithal-ikamesi stratejisi izlemekte, bu çerçevede, halk ithal mal satın almak yerine yerli malları kullanmaya teşvik edilmektedir. Devlet bankaları, Beyaz Rusya ürünü mobilya ve ev eşyaları için ucuz krediler sağlamaktadır. Perakendeci firmalar belirli oranda yerli üretim mallar bulundurmaya yükümlüdür.

İthal ikamesine dayalı kalkınma stratejisinin yanı sıra ülkede varolan potasyum kaynakları ile işlenen petrol sonucu elde edilen petrol ürünleri ihracatta önemli yer tutmaktadır.

Sovyetler Birliği döneminden kalan kamu işletmelerinin üretimden aldığı pay yüksektir. Özelleştirmenin yavaşlaması, sermaye kaçışlarının yaşanmaması, sıkı idari kontroller neticesinde, diğer BDT ülkelerinin aksine, Beyaz Rusya'nın SSCB'nden devraldığı tesisler bağımsızlık sonrasında üretim kapasitelerinin çok az bir kısmını kaybetmiştir. Ancak Beyaz Rusya ekonomisinde son yıllarda görülen rekabet gücündeki azalmanın sebepleri arasında bu tesislerin teknolojisinin ve sermaye stokunun eskimeye başlaması, üretim yöntemlerinin etkinlikten uzak ve fazla enerji yoğun hale gelmesi ve bazı devlet fabrikalarının üretimden satışlarının azalması sebebiyle stoklarında artışlar yaşanması gösterilebilir.

Ülke ekonomisinin önemli özelliklerinden birisi olarak Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Rusya petrolünü ve doğalgazını Avrupa ülkelerine göre çok ucuza almaya devam etmesi ve Rusya'dan aldığı ham petrolü işleyerek ihracatında önemli bir kalem olarak kullanması sayesinde yüksek gelirler elde etmesi gösterilebilir. Rusya'dan aldığı doğal gazı transit olarak Avrupa ülkelerine satması da özellikle 2000'lerin başlarından itibaren artan petrol ve doğal gaz fiyatları düşünüldüğünde, ülkenin dış ticaret dengesini olumlu etkilemiş ve bu dönemde yüksek büyüme hızları göstermesine önemli katkıda bulunmuştur.

Ülke dış ticaretinin büyük bir bölümünü Rusya Federasyonu ile yapmaktadır. Özellikle son yıllarda giderek artan dış ticaret açığı, Rusya pazarındaki rekabet gücünün giderek azalması ve yaşanan ekonomik kriz sonrası ortaya çıkan talep daralmasının yarattığı olumsuzluklarla ilişkilendirilebilir. Rusya Federasyonu'nda yaşanan siyasi ve ekonomik sorunlar da Beyaz Rusya'yı doğrudan etkileyebilmektedir. Gerek ekonomik gerekse siyasi açıdan Rusya Federasyonu'yla olan yakın ilişkiler olumsuz şartlardan da öncelikle etkilenme potansiyelini doğurmaktadır.

Ekonomi Politikaları

Beyaz Rusya ekonomisi düşük ekonomik büyüme ve beraberinde inatçı yüksek enflasyon, düşük seviyede rezerv miktarı ve para biriminde değer kaybı süreci ile karşı karşıyadır. 2014 yılı başında Rus Rublesi ve Kazak Tengesinin değer kaybetmesi ve ülkenin başlıca pazarlarından olan Ukrayna ve Rusya ekonomilerinde yaşanan kriz nedeni ile beklenen sıkıntılar Beyaz Rusya ekonomisini de olumsuz yönde etkilemiştir.

2012 yılı Şubat ayından itibaren Beyaz Rusya Merkez Bankası faiz oranlarını indirmeye başlamıştır. 2013 yılı Mart ayında para politikası daha da gevşetilmiş ve Temmuz ayında refinansman faiz oranları % 23,5'e çekilmiştir. Ekonomideki olumsuz gidişin devam etmesi üzerine refinansman faiz oranı 2014 yılında 3 kez aşağı çekilmiş ve 2014 yılı Temmuz ayında % 20'ye ulaşmıştır. Bu durum Br Ruble'sini daha da zayıflatarak enflasyona katkıda bulunmuştur. Dolarizasyonun önüne geçilmesini sağlamak üzere 2013 yılı sonunda ticari bankalar, yerel para cinsinden açılacak mevduat mevduat hesaplarına uygulanan faizleri artırmaları yönünde cesaretlendirilmiştir.

Beyaz Rusya devlet başkanının Aralık 2010 tarihinde yayımladığı 4 Numaralı "Girişimci İnisyatifin Geliştirilmesi ve İşletme Faaliyetlerinin Teşviki" Direktifi ile 2011 yılı Beyaz Rusya'da Girişimcilik Yılı ilan edilmiş, rekabetin ilke olduğu, gerekli olduğu yerde devletin düzenleyici rol üstleneceği belirtilmiştir.

Artan dış ticaret açığı sebebiyle doğrudan yabancı sermaye girişine ihtiyaç duyulmaya başlanmış ve ekonomiyi liberalleştirme, yabancı sermaye ortamını iyileştirme konusunda önlemler alınmaya çalışılmıştır.

Ekonomik Performans

Beyaz Rusya 2008 yılına kadar yüksek büyüme oranları kaydetmiş olmasına rağmen son yıllarda yavaşlayan bir ekonomik büyüme ve makroekonomik istikrar sorunu ile karşı karşıyadır. 2008 yılına kadar ülkenin GSYİH'sı yıllık ortalama % 8,3 büyüme kaydetmiştir. Bu oran % 5,7 olan Avrupa ve Orta Asya bölgeleri ortalamasının ve % 7,1 olan Bağımsız Devletler Topluluğu ortalamasının üzerindedir. Ülke söz konusu yüksek büyüme oranlarını uygun dış koşullar (Başta Rusya olmak üzere BDT ülkelerinden Beyaz Rusya mallarına olan talebin artması, Rusya'dan düşük fiyatlı enerji ithalatı, petrol ürünleri ve gübre ihracatından elde edilen gelir) sayesinde elde etmiştir.

2008-2009 yıllarında yaşanan küresel kriz ülke ekonomisini ihrac ürünlerine talebin düşmesi ve dış borca erişimin azalması nedeni ile etkilemiştir. Buna karşılık hükümet sıkı makroekonomik politikalar, bir defaya mahsus döviz kuru ayarlaması gibi önlemler uygulamaya koymuş ve IMF'den dış finansman desteği almıştır. Ancak 2010 yılında söz konusu istikrar önlemlerinden geri dönüş olmuş, genişlemeci mali ve parasal politikalar uygulanmaya başlanmıştır.

Beyaz Rusya, 2010 yılında % 7,6'lık bir büyüme oranı yakalamış özellikle sınai üretimdeki %11,3'lik artış bu büyümeyi hızlandırmıştır. Bu dönemde tüketim ve yatırım rakamlarında da büyüme gözlenmeye başlanmıştır. Yine bu dönemde gevşek ekonomi politikaları ithalatta ciddi artışa sebep olmuş ve GSYİH büyümesinde ithalat kalemindeki bu artışın önemli etkisi olmuştur. GSYİH artış hızı 2011 yılında % 5,5'e gerilemiştir. 2011 yılında GSYİH büyüklüğü yaklaşık 60 milyar Dolara ulaşmıştır.

Ekonomik büyüme 2012 yılında yavaşlayarak % 1,5 olmuştur. 2012 yılında perakende satışlar reel ücret artışlarının da etkisi ile dikkat çekici bir artış kaydetmiştir. Ancak ekonomi 2012 yılının son üç aylık döneminde daralmıştır. Bunda yatırım harcamalarının kısılması neticesinde inşaat ve sanayi sektörlerinin olumsuz etkilenmesi etkili olmuştur. 2012 yılının sonunda ihracatta da yavaşlama gözlenmiştir.

2013 yılında büyüme hızı daha da yavaşlayarak % 0,9 olmuştur. 2012 yılında % 5,8 büyüyen sınırlı üretim 2013 yılında % 4,8 oranında gerilemiştir. Mal ve hizmet ihracatından elde edilen gelirler de % 15,5 düşüş kaydetmiştir.

2014 yılında reel GSYİH artış hızı % 1,6 olmuştur. Ülke, son üç yılda düzenli olarak zayıf büyüme kaydetmiştir. 2015 yılının ilk çeyreğinde ekonomi yıllık % 2 oranında küçülmüştür. Bu durum, durgunluk habercisi olarak değerlendirilmektedir.

Beyaz Rusya'nın başlıca pazarları olan Rusya ve Ukrayna ekonomilerinde bir yavaşlama söz konusudur. Ancak Rusya'nın AB ile anlaşmazlığı nedeni ile içinde bulunduğu karşılıklı yaptırımlar neticesinde ülkeden gıda ürünleri ve savunma sanayi ürünlerine talebinin artması olasılığı pazar daralmasını bertaraf edebilecektir.

Beyaz Rusya'nın kronik enflasyon sorunu 2013 yılında enflasyonun önemli bir düşüş kaydederek % 18,3 seviyesine gerilemesine rağmen devam etmektedir. Ortalama yıllık enflasyon 2014 yılında da 2013 yılı ile aynı oranda, % 18,3 olarak gerçekleşmiştir. Fiyatlardaki artışta rublenin değer kaybı rol oynamıştır. Uygulamaya konulan sıkı para politikaları ve fiyat artışlarına getirilen resmi yasaklama enflasyonun daha da artmasının önüne geçmiştir. 2015 yılı Nisan ayında ortalama yıllık enflasyon 2014 yılı başından bu yana gerçekleşen en düşük değere ulaşarak % 15,5 olmuştur. Ancak fiyat artışlarına getirilen yasak Nisan ayında kaldırılmış olup, Beyaz Rusya rublesi üzerindeki değer kaybı baskısı da devam etmektedir. Bu nedenlerle ekonomideki durgunluğa rağmen 2015 yılının geri kalanında fiyatlar genel düzeyinde artış beklenmektedir.

Beyaz Rus rublesi 2014 yılı Aralık ayı ile 2015 yılı Ocak ayı ortası arasında yüksek değer kayıplarına uğramıştır. Rus rublesinin istikrarsızlığı karşısında ekonomi yönetimi önlemler almış, politika faiz oranı yükseltilmiş ve Beyaz Rus rublesi devalüe olmuştur. Alınan önlemler ve petrol fiyatlarındaki yükseliş beraberinde Rus rublesinin istikrara kavuşması Beyaz Rus rublesinin yeniden değer kazanarak Nisan ayında BRB 14,452: 1 ABD \$ seviyesine ulaşmasını sağlamıştır. Beyaz Rus Rublesinin yıllık değer kaybı % 31'dir.

2013 yılında 7,6 milyar dolar olan cari işlemler açığı 2014 yılında 5,1 milyar dolara gerilemiştir. Söz konusu daralma ithalattaki ani düşüğe bağlıdır. Rus ekonomisinin durgunluk sürecine girmesi Beyaz Rusya dış ticareti için olumsuz bir durumdur. Ülkenin ihracatı daralmaktadır.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Beyaz Rusya ekonomisinin 2015 yılında başlıca ihraç pazarı olan Rusya'da meydana gelen ekonomik durgunluktan olumsuz yönde etkilenmesi beklenmektedir. Başlıca pazarlarından biri olan Ukrayna'da da derin durgunluk beklenmektedir.

Reel GSYİH'nın 2015 yılında % 2,5 oranında düşmesi, 2016 yılında ise % 1 oranında büyümesi beklenmektedir.

2015 yılında beklenen ortalama enflasyon % 18,8'dir. Enflasyonun 2016 yılında ortalama % 17 olacağı tahmin edilmektedir. Rubledeki hızlı değer kaybı enflasyon artışında en önemli etkidir.

2015-2016 döneminde Beyaz Rus rublesi, Amerikan dolarının uluslararası piyasalarda hızla değer kazanmasından etkilenmeye devam edecektir. 2016 yılında bu etkinin daha zayıf olması beklenmektedir. Rusya'da derinleşen resesyon, ülke ekonomisinin zayıflaması da kur üzerinde olumsuz etki yaratacak faktörlerdir. Bu durum, yüksek enflasyonun da devam etmesine neden olacaktır.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMCILAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasından sonra ekonomide liberalizasyona dönük girişimlerde bulunmuş ancak günümüze kadar gelen reform hareketlerine rağmen özelleştirme ve mülkiyet haklarına yönelik yeterli ilerleme sağlanamamıştır.

Beyaz Rusya vatandaşlarının ve ülkedeki yabancı uyruklu kişilerin toprak satın alması mümkün değildir. Toprak mülkiyeti yalnızca çok küçük arazilerde gerçekleştirilen bahçecilik ve çiftçilik gibi faaliyetler için mümkündür. Haziran 1993 tarihli Toprak Mülkiyeti Hakkındaki Kanun'a göre, topraklar yabancı uyruklu kişilerce ve Beyaz Rusya vatandaşlarınca ancak 99 yıllığına kiralanabilmektedir. Geçiş dönemi yaşayan Beyaz Rusya'da toprak mülkiyeti hususunda halen çeşitli sıkıntılar yaşanmaktadır.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (milyar Dolar)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Toplam DYY Girişi	2,2	1,9	1,4	4,0	1,4	2,2	1,8

Kaynak: UNCTADSTAT

Yabancı yatırımlarda 2011 yılında görülen artış, Beltransgaz şirketinin %50 kalan hissesinin 2,5 milyar dolar bedelle Rusya Federasyonu'na satışından kaynaklanmıştır.

Ülkeye giren doğrudan yabancı yatırımların yaklaşık yarısı AB ülkelerinden gelmektedir. Rusya haricinde ülkedeki en önemli yatırımcılar Almanya ve Hollanda'dır. Rusya'nın genellikle petrol naklini sağlamaya yönelik boru hattı projeleri ve inşaat yatırımları olduğu gözlenmektedir. Ticaret ve yiyecek-içecek sağlama hizmetleri ile imalat sanayiinde gıda ve mühendislik sektörleri en fazla yatırım çeken sektörlerdir. MAN (Almanya), Coca-Cola (Hollanda), McDonald's (ABD), Maersk Medical (Danimarka), SB Telecom (İsviçre), AlcatelSEL (Almanya), Fresenius (Almanya-tıbbi ekipman) ülkedeki en önemli yatırımcılardır. Ülkede son yıllarda özellikle Alman firmalarının daha fazla yatırım yapmaya başladığı ve buradan Rusya Federasyonu ve diğer BDT ülkelerine ürünlerini pazarladığı gözlenmektedir.

Nüfusu 50 bin kişiden az Yerleşim Birimlerine Yapılacak Yatırımlar Sağlanan Teşvik:

Bu kapsamda yapılacak yatırımlar için 7 yıl süreyle kurumlar vergisinden ve elde edilen dövizin satışı şartından muafiyet tanınmakta, ayrıca 5 yaşını geçmeyen sermaye mallarının (taşıt araçları hariç) ithalinde KDV ve gümrük vergisi muafiyeti öngörülmektedir. (Ancak ekonomik faaliyetin 5 yıldan önce sona erdirilmesi halinde gümrük vergisi ve KDV tutarının geri ödenmesi gerekmektedir.)

Serbest Bölgeler

Beyaz Rusya Serbest Bölgelerine yapılacak yatırımlar için aşağıdaki şart ve avantajlar öngörülmektedir:

- Tüzel kişi firma veya Beyaz Rusya'da kayıtlı şahıs şirketleri (IP) serbest bölgede faaliyet gösterebilir.
- Asgari yatırım tutarı 1 milyon ABD doları olacaktır. Bu tutarın tamamlanması yatırımcının iş planında belirtilen bir kaç yıllık süreye dağıtılabilir. Yatırım tutarına, makine-ekipman, hammaddeler, demirbaşlar hatta serbest bölgede satın alınacak ofis, imalat yeri vb. dahil edilebilir.
- İhracata, diğer serbest bölgelere veya ithal-ikamesine (Beyaz Rusya'da üretilmeyen ancak Beyaz Rusya'nın ithal ettiği mallar) yönelik üretim amaçlanır.

- Üretim %70'inin ihraç edilmesi şarttır. %30'luk bölüm Beyaz Rusya piyasasına sunulabilir.
- 5 yıl süreli kurumlar vergisi muafiyeti tanınır. 5 yılın bitiminde ise %50 indirimli olarak ödenir.
- Beyaz Rusya iç piyasasına satışta % 10 KDV ödenir (Genel KDV oranı %20).
- Gayrimenkuller vergiden muafittir.
- Serbest bölgeye ithalatta gümrük vergileri ve tarife dışı engellerden muafiyet tanınır.

Gümrük Birliği kapsamında, 2012 yılından itibaren serbest bölgelere kayıt olan firmalar için Rusya Federasyonu ihraç pazarı kabul edilmemektedir. Bu çerçevede, Türk firmaları için Beyaz Rusya Serbest Bölgelerine yatırımın avantajı bulunmadığı değerlendirilebilir.

Yüksek Teknoloji Parkı

Yüksek teknoloji parkı kapsamında yapılacak yatırımlara da teşvikler sağlanmaktadır. Beyaz Rusya Yüksek Teknoloji Parkı üyesi firmalar, yıllık 300-350 milyon dolar tutarında genellikle batılı ülkelere yazılım ürünleri ihraç etmektedir. Burada kayıtlı bir firmanın (Game Stream Ltd.) geliştirdiği "World of Tanks" bilgisayar oyunu dünyaca tanınmıştır. Bu konunun ayrıntıları için bkz. http://www.park.by/topic-benefits_htp_membership

Özelleştirme

2012 Mart ayı sonunda bir açıklama yapan Devlet Başkanı Lukaşenka, hükümetin özelleştirilecek firma listeleri hazırlamayı bırakmasını emretmiştir. Bu listelerin, adı listelerde geçen firmaların çalışanlarını tedirgin ettiğini, Beyaz Rusya'da her işletmenin özelleştirilebileceğini bildirmiştir. Beyaz Rusya Bakanlar Kurulu, 1 Ekim 2012 tarihinde 2011-2013 özelleştirme planını iptal etmiştir.

Devlet Başkanı, ülkede geniş çaplı özelleştirme yapılmasına karşı olduğunu ifade ederken, Rusya, bu ülkeye sağladığı kredi koşullarından olan 2011-2013 yıllarında her yıl en az 2,5 milyar dolarlık özelleştirme yapılması şartını Beyaz Rusya'nın yerine getirmesini istemektedir. Ülkede 2013 yılında önemli tutarda özelleştirme yapılmamıştır. Rusya, Belaruskali (potasyum gübresi üretimi), petrol rafinerileri, Polimir, MAZ (kamyon, otobüs) ve Minsk Tekerlekli Traktör Fabrikası (füze taşıyıcıları), Grodno Azot firmaları ile savunma sanayii firmaları Integral (elektronik) ve Peleng (optik ekipman) firmalarının kontrol hisselerini satın almak istemektedir.

Özelleştirmeler hususunda 2012 Ekim'inde ülkenin yatırım ortamını sarsan bir gelişme olmuştur. Devlet Başkanı Lukaşenka, 1990'larda özelleştirilen şekerleme firmaları Spartak ve Komunarka'nın, konuyla ilgili olarak alınmış mahkeme kararıyla devlet mülkiyetine alınmasını emretmiştir. Devlet hisseleri, Komunarka'da %22'den %57'ye, Spartak'ta %13'den %60'a çıkarılmıştır. Firmalara el konulmasına gerekçe olarak, Belarus kökenli Amerikalı işadamı Marat Novikov'un, hammadde alımı ve dağıtım şirketleri kurarak bu firmaları zarara uğrattığı belirtilmiştir. Üst düzey yöneticilerinin görevden uzaklaştırılmaları sonrasında, her iki firma, (1990'lardaki) özelleştirilmelerinin iptaline ilişkin mahkeme kararına itirazlarını geri çekmişlerdir. Devlet Başkanı, 1990'larda yapılan özelleştirmelerin bir hata olduğunu, iptal edilmeleri gerektiğini bildirmiştir. (Yakın geçmişte çeşitli gerekçelerle Pinskdev, Belmedpreparaty ve Keramin firmalarına da el konulmuş olduğu basında yer almıştır).

DIŞ TİCARET

Genel Durum

Beyaz Rusya dış ticaretinde yer tutan ürünler arasında en önemli ihraç ürünleri, petrol ürünleri, nitrojen gübreleri, potasyum gübreleri, etilen polimerleri, taşıt araçları lastikleri, kimyasal lifler,

alaşsız çelikten yarı mamuller, alaşsız çelikten diğer çubuklar, izole edilmemiş demir teller, buzdolabı ve diğer soğutucular, hasat makineleri, traktör ve kamyonlar, mal taşımaya mahsus taşıt araçları, römork ve yarı-römorklar, mobilya, et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri ve şekerdir.

Ülkenin ithalatında en çok yer tutan ürünler ise ham petrol, petrol ürünleri, doğal gaz, elektrik enerjisi, demir, çelik borular, izole edilmiş tel ve kablolar, sentetik kauçuk, iletişim cihazları, yolcu taşımaya mahsus araçlar, mal taşımaya mahsus taşıt araçları, hasat makineleri, taşıt araçları ve traktörler için parça ve aksesuar, içten yanmalı motorlar, ilaçlar, bitkisel yağlar, tahıllardır.

Ülkenin Dış Ticareti

Dış Ticaret Göstergeleri (milyon dolar)

	2011	2012	2013	2014
İhracat	41.419	46.060	37.203	36.389
İthalat	45.759	46.404	43.023	40.451
Denge	-4.340	-344	-5.820	-4.062
Hacim	87.178	92.464	80.226	76.840

Kaynak: Trade Map

İhracatında Başlıca Ürünler

Belarus'un ihracatına genel olarak bakıldığında, ihracattan en fazla pay alan ürünler Petrol Yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağ ve ürünler ile ülkenin doğal kaynakları arasında önemli yer tutup dünya üretimi bakımından da ciddi bir öneme sahip olan potaslı mineral ve kimyasal gübrelerdir.

Ülkenin ithalat yapısı incelendiğinde ise ithalatında yer tutan ürünler arasında ilk sıralarda ham petrol ile petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonların yer aldığı görülmektedir.

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (milyon Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	TOPLAM (diğerleriyle)	46.060	37.203	36.389
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	14.505	10.155	10.070
3104	Potaslı mineral/kimyasal gübreler	2.662	2.052	2.684
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	1.288	1.241	1.124
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.613	1.111	934
8701	Traktörler	1.437	1.076	848
0406	Peynir ve lor	580	649	798
0402	Süt, krema (konsantre edilmiş, tatlandırıcı madde içerenler)	557	847	674
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	561	469	480
2715	Esasını tabii asfalt, tabii bitümen, petrol bitümeni, mineral katran veya mineral katran zifti teşkil eden karışımlar	6	47	470
0201	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	378	433	412
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	329	357	396
9403	Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları	320	375	396
3811	Vuruntuyu önleyici, oksidasyonu durdurucu müstahzarlar, peptizan katkıları, aşınmayı önleyici katkıları	47	47	392

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	705	611	387
0405	Sütten elde edilen yağlar; sürülerek yenilen süt ürünleri	305	358	350
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	339	322	305
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	296	324	304
0401	Süt ve krema (konsantre edilmemiş, tatlandırıcı madde içermeyen)	202	234	267
8433	Hasat, harman, biçme; ürünleri ayırma, temizleme makine, cihazları	367	396	263
0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	246	219	262
1701	Cane or beet sugar and chemically pure sucrose, in solid form	292	320	254
7207	Demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller	358	175	245
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	301	283	240
3105	Azot, fosfor ve potasyum gibi; iki/ucunun karışımları	149	151	206
7217	Demir/alaşimsız çelikten teller	194	199	203
6810	Çimentodan, betondan veya suni taştan eşya (takviye edilmiş olsun olmasın)	184	212	201
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	164	188	190
3102	Azotlu mineral/kimyasal gübreler	196	260	178
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik kablolar	213	177	178
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	184	159	177
1601	Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler	269	262	177
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	102	125	174
5402	Sentetik lif ipliği (dikiş ipliği hariç) (toptan)	183	177	166
1604	Hazırlanmış/konserve edilmiş balıklar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızların hülasa ve suları	125	145	157
8428	Kaldırma, istifleme, yükleme, boşaltma makine ve cihazları	138	151	150
3004	İlaçlar	136	143	145
7321	Demir veya çelikten sobalar, mutfak soba ve ocakları, barbekü, mangal, gaz ocakları vb ile bunların aksam ve parçaları	170	152	144
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	155	161	143
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	130	140	143

Kaynak: Trade Map

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (milyon dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	TOPLAM (diğerleriyle)	46.404	43.023	40.451
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	8.706	8.392	7.629
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	3.564	3.512	3.595
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	438	524	584
8703	Otomobiller, steysin vagonlar, yarış arabaları	413	492	418
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	290	493	409
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	262	401	383
8708	Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	393	436	378
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	440	387	375
8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	300	185	365
0808	Elma, armut ve ayva (taze)	81	110	318
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	4.996	153	282
8408	Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	465	409	273
8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar	200	212	272
2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	219	225	254
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	211	256	240
2716	Elektrik enerjisi	493	404	225
2909	Eterler, eter-alkoller, eter fenoller, fenoller, peroksitler ve bunların türevleri	54	52	215
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	221	211	210
8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	198	252	205
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	164	190	199
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	142	193	198
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. den geniş)	239	245	192
0303	Balıklar (dondurulmuş)	162	199	184
8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	211	231	180
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik kablolar	256	270	179
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. fazla	302	254	177
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	153	171	176
2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	165	189	171
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	124	152	166
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	154	213	163

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
2306	Bitkisel yağların üretiminden (23.04-05' hariç) arta kalan küspe ve katı atıklar	178	187	162
7326	Demir veya çelikten diğer eşya	184	191	161
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	160	153	153
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	159	178	152
0809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze)	30	51	151
8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	155	175	150
0203	Domuz eti	353	250	148
7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi bos profiller	191	188	144
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	104	146	142
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	104	128	139

Kaynak: Trade Map

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Beyaz Rusya'nın dış ticaret yapısı ülkeler bazında incelendiğinde genel anlamda dış ticaretinin tarihsel bağlarının çok güçlü olduğu Rusya Federasyonu başta olmak üzere BDT ülkeleriyle olduğu görülmektedir. Özellikle 1 Ocak 2010 itibarı ile yürürlüğe giren Gümrük Birliği'nin Rusya Federasyonu ve Kazakistan'ın dış ticaretindeki paylarının artmasında etkili olduğu söylenebilir.

Beyaz Rusya'nın ihracatında BDT ülkelerinin ciddi payı gözlemlenirken ithalatında büyük ihracat ülkeleri Çin ve Almanya'nın payları göze çarpmaktadır.

Ülke	2012	2013	2014	Ülke	2012	2013	2014
Rusya	16.161	16.734	15.117	Moldova	253	265	265
Ukrayna	5.554	4.193	4.093	Hindistan	264	173	214
İngiltere	547	1.014	2.988	Azerbaycan	139	164	191
Hollanda	7.551	3.330	1.811	Endonezya	91	91	190
Almanya	1.725	1.736	1.641	Türkmenistan	230	316	174
Litvanya	1.181	1.073	1.038	Türkiye	145	168	159
İtalya	677	902	1.005	Malezya	118	60	151
Kazakistan	804	862	875	Norveç	209	169	147
Polonya	949	781	845	Letonya	3.270	527	515
Brezilya	802	519	711	Çin	432	460	643

Kaynak: Trade Map - **Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (milyon dolar)**

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (milyon dolar)

Ülke	2012	2013	2014
Dünya Toplamı	46.404	43.023	40.451
Rusya	27.269	22.573	21.778
Almanya	2.730	3.034	2.448
Çin	2.345	2.827	2.363
Ukrayna	2.305	2.049	1.691
Polonya	1.348	1.579	1.535
İtalya	952	1.109	1.156
İsviçre	334	262	494
ABD	531	576	489
Hollanda	448	443	482
Türkiye	343	397	460
İspanya	291	397	433
Fransa	435	496	424
Çek Cumhuriyeti	437	495	411
Litvanya	370	466	365
İngiltere	358	401	323
Belçika	326	342	297
Avusturya	271	345	287
Japonya	180	213	232
Kazakistan	119	78	203
Norveç	115	178	189

Kaynak: Trade Map

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

Dış Ticaret Politikası

Ülkede gerek Beyaz Rusya firmaları, gerek yabancı firmalar resmi olarak kayıt altına alındıkları günden itibaren dış ticaret faaliyetinde bulunma hakkına sahiptir. Ülkenin Dış Ticaret Mevzuatı tarife ve tarife dışı düzenlemeleri ve spesifik dış ticaret işlemlerini içermektedir. Bazı ürünlerin ihracatında söz konusu ürünlerin ihracatında bir sakınca olmadığına dair izin belgesi alınması ya da güvenlik, kalite, sağlık gibi standartların belgelenmesine yönelik sertifikaların temin edilmesi gerekmektedir.

Beyaz Rusya'da resmi olarak ithal-ikameci politikalar uygulanmaktadır. Tüketiciler, ithal mal satın almak yerine yerli malları kullanmaya teşvik edilmektedir. Perakendeci firmalar mağazalarında belirli oranda yerli üretim mallar bulundurmaya yükümlüdür.

1991'de bağımsızlığını kazanmadan önce dış ticaretinin %80'den fazlasını Sovyet Cumhuriyetleri ile gerçekleştiren Beyaz Rusya'nın dış ticaretinde önem arz eden ülke grupları bağımsızlık sonrası dönemde BDT üyesi ülkeler olmuştur. Bu süreçte ve yakın dönemde özellikle Rusya Federasyonu ile çok büyük miktarda dış ticaret ilişkisinde bulunan Beyaz Rusya dış ticaretinde bu ülkeye yoğun olarak bağımlıdır. AB ülkelerine olan yakınlık da bu ülkelere yönelik dış ticaret için avantaj sayılmaktadır.

Özellikle 1990'lı yıllarda yapılan ticarete bavul ticareti önemli yer tutmaktadır. Özellikle Türkiye'den Rusya ve Beyaz Rusya'ya yapılan ihracatta yoğun olarak kullanılan bavul ticareti Türkiye'nin dış ticaret istatistiklerinde veri farklılıkları yaratmaktadır. Bavul ticareti yoluyla Türkiye'den ülkeye özellikle tekstil ürünleri, gıda maddeleri, deri ve temizlik malzemeleri girdiği belirlenmiştir.

1 Ocak 2010 tarihinde Beyaz Rusya, Rusya Federasyonu ve Kazakistan arasında Gümrük Birliği oluşturulmuştur. Bu çerçevede 3 ülke ortak gümrük tarifesi uygulamaktadır. Üye ülkeler arasında mallar serbest dolaşımında olup, gümrük kontrolleri yapılmamaktadır. Gümrük Birliği ülkeleri arasında 2012 yılı Ocak ayı itibarıyla Ortak Ekonomik Alan oluşturulmuştur. Ortak Ekonomik Alan çerçevesinde, gümrük birliğine ek olarak, hizmetler, işgücü ve sermayenin serbest dolaşımı ve ekonomi politikalarının uyumlaştırılmasına yönelik anlaşmalar imzalanmıştır.

Ülke, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi değildir. Rusya Federasyonu'nun 22 Ağustos 2012 tarihinde DTÖ'ye üye olmasıyla birlikte Beyaz Rusya'nın da DTÖ üyeliği çalışmalarının hızlanacağı değerlendirilmektedir.

Beyaz Rusya, aynı serbest ticaret alanının üyesi olmasına rağmen Rusya'nın Ukrayna ve AB ülkelerine yönelik ithalat yasağına katılmayı reddetmiştir.

Beyaz Rusya'da 2008 yılı Kasım ayından bu yana uygulanan ve ülkede yerleşik şahıs ve firmaların ithalatta tam veya kısmi peşin ödeme yapmasını yasaklayan karar, Beyaz Rusya Merkez Bankası'nın 2 Mayıs 2015 tarih ve 277 sayılı kararı ile yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu karar kapsamında, firmalarımızın ülkeye gerçekleştirdikleri ihracat nedeni ile zaman zaman karşılaştıkları alacak tahsili problemlerinde de önemli düzeyde azalma olması beklenmektedir.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Beyaz Rusya'da dış ticarete ilişkin mevzuat 4 Ocak 2003 tarihli "Beyaz Rusya Cumhuriyeti Gümrük Kanunu" ve "Gümrük Tarifeleri Hakkındaki Kanunda Değişiklik Yapan Kanun" ile belirlenmiştir.

Beyaz Rusya'nın gümrüklerden sorumlu kuruluşu Devlet Gümrük Komitesidir. Bu kuruma için aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilmektedir.

<http://www.gtk.gov.by/en/>

Beyaz Rusya'nın diğer ülkelerle arasındaki uluslararası anlaşmalar çerçevesinde uygulamada bulunan gümrük tarifeleri üç grupta toplanmaktadır;

- Serbest Ticaret Anlaşması Olan Ülkeler: Bu ülkelerden Beyaz Rusya'ya gelen mallar gümrüksüz olarak giriş yapmaktadır. (BDT ülkeleri)
- En Çok Kayrılan Ülke Kuralı Uygulanan Ülkeler: Bu ülkelere Bakanlar Kurulu'nca belirlenen gümrük tarifeleri uygulanmaktadır.
- GTS Kapsamındaki Ülkeler: Genelleştirilmiş Tarifeler Sistemi kapsamında bu ülkelere MFN oranı üzerinden %25 indirim uygulanmaktadır.
- Diğer Ülkeler: En çok kayrılan ülke kuralı kapsamı dışında kalan ülkelere 2 katı gümrük tarifesi uygulanmaktadır.

Beyaz Rusya'ya getirilen mallara uygulanan vergilerin oranları Beyaz Rusya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın 31 Aralık 2007 tarih ve 699 sayılı Kararı ile saptanmıştır. Söz konusu kararın 3 No'lu ekinde sıralanan ve Beyaz Rusya'nın ticari ve siyasi ilişkilerinde en çok kayrılan ülke rejimini uyguladığı ülkelerin menşei taşıyan mallar Beyaz Rusya Cumhuriyeti'nin gümrük alanına getirildiğinde, kendilerine kararda belirtilen gümrük vergisi oranları uygulanmaktadır. Beyaz Rusya Cumhuriyeti'nin tarife kolaylıkları (preferanslar) sağladığı durumların dışında, ticari ve siyasi ilişkilerinde en çok kayrılan ülke rejiminin uygulanması öngörülmediği ülkelerin menşei taşıyan mallara uygulanan ithal vergilerinin oranları ikiye katlanmaktadır. Ülke, serbest ticaret anlaşması, Gümrük Birliği ilişkisi içinde olduğu ülkeler ve Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi'nden yararlandığı ülkeler hariç tüm ülkelere en çok kayrılan ülke prensibi çerçevesinde aynı gümrük oranını uygulamaktadır.

Beyaz Rusya ile Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi ekseninde ticari ilişkilerde bulunan ülkeler % 25 oranında bir tarife indiriminden yararlanmaktadır.

Beyaz Rusya'nın ithalatta uyguladığı vergilere ilişkin bilgilere aşağıdaki internet sitesinden ulaşılabilir.

http://www.pravo.by/win/other_legacts_in.asp?razd=08

Türkiye ile Beyaz Rusya karşılıklı olarak birbirlerine uyguladıkları Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi kapsamındaki tarife indirimlerini 2008 yılında kaldırmışlardır. Avrupa Birliği'nin aldığı karara bağlı olarak yapılan bu düzenlemeyle birlikte Türkiye öncelikle bu uygulamayı askıya almış sonrasında Beyaz Rusya 2008'de yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Kararıyla Türkiye'yi uyguladığı GTS rejiminden çıkarmıştır.

Beyaz Rusya, Kazakistan ve Rusya Federasyonu arasında 2009 yılında sürdürülen görüşmeler sonrasında 1 Ocak 2010 tarihi itibarı ile Gümrük Birliği oluşturulmuş ve bu süreç dış ticaret politikasında yeni düzenlemeleri beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte Türkiye'nin 1 Ocak 2010'dan itibaren Beyaz Rusya-Rusya-Kazakistan arasında oluşturulan Gümrük Birliği kapsamında Genelleştirilmiş Tercihler Sisteminde (GTS) yer alacağı bildirilmiştir; bu da Türkiye'nin aşağıdaki internet sayfasında listelenen mallarda Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) oranlarının %75'ini ödenmesi anlamına gelmektedir (diğerler mallarda Türk ihracatçıları OGT'nin tamamını ödeyecektir):

<http://tsouz.ru/db/ettr/Pages/tovRSiNRS.aspx>

Beyaz Rusya hükümetinin dış ticarete ilişkin bazı uygulamaları birtakım sorunlar yaratmakla birlikte hükümetin son dönemde kararlı bir biçimde liberalleşmeye dönük önlemler almaya çalıştığı da gözlenmektedir.

2009 başında yapılan bir mevzuat değişikliği ile ithal edilen mallar için ön ödeme yapılması hükümetçe yasaklanmış, "ithalatçılar malın gümrük işlemlerini tamamlamadan karşıdaki satıcıya ödeme yapamaz, sadece bazı önemli ham madde ve ara malları için özel izin çıkararak ön ödeme yapılması mümkündür" hükmü getirilmiştir. Bu hüküm Beyaz Rusya'ya yapılacak ihracat işlemleri noktasında önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu yasağa getirilen düzenlemeler doğrultusunda Ocak 2009 tarihinde Beyaz Rusya Merkez Bankası firmalara yaptıkları ihracat başta olmak üzere kazandıkları döviz gelirleriyle yapacakları ithalat için ön ödeme yapmalarına izin vermiş, sonrasında firmalara yaptıkları ithalat için, aldıkları yabancı kredilerle ön ödeme yapma izni getirilerek yasak biraz daha yumuşatılmıştır.

Gümrük Vergisi Dışındaki Vergiler

Beyaz Rusya'da uygulanan gümrük vergisi gibi ithalat vergileri dışında uygulanan diğer vergiler Katma Değer Vergisi (KDV), Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)'dir.

KDV, Beyaz Rusya'ya ithal edilen hemen hemen tüm mallara uygulanmakta olan genel vergidir. Bazı gıda maddelerinde, çocuk eşyalarında, tarımsal üretim için kullanılan ürünlerde, balıkçılık ve arıcılıkta yürürlükteki oran %10'dur. Özel tüketim vergisi tutarı ya vergiye tabi malın fiziki birimi başına sabit bir tutar olarak ya da malların değeri üzerinden yüzde olarak belirlenmektedir. Alkollü içecekler, petrol ve petrol ürünleri, tütün ürünleri, mücevher, minivanlar ve otomobiller özel tüketim vergisine tabi mallardır.

Ülkeye giren mal, hizmet ve mülkiyet haklarının çoğunluğundan ve ülkeye ithal edilen mallardan katma değer vergisi (KDV) tahsil edilmektedir. 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren yapılan değişiklikle birlikte KDV genel oranı %18'den %20'ye çıkarılmıştır. İthalatta KDV matrahı, malın gümrük değeri + gümrük vergileri olarak hesaplanır. Ücretsiz olarak sevk edilen mallar da KDV'ye tabi olup matrahın hesaplanmasında malın piyasa değeri temel alınmaktadır.

Özellikle kriz sonrası Beyaz Rusya hükümetince alınan birtakım önlemler vergileme alanında da kendini göstermiştir. Buna göre 2010 yılında vergi mevzuatında bir dizi değişiklik öngörülmüştür. Tarımsal üretimi destekleme fonu ödemeleri, yerel perakende satış vergisi, motorlu taşıt alım vergisi ve park vergisi kaldırılmıştır ve vergilerin kalkmasıyla oluşacak gelir kaybını telafi üzere KDV oranı %18'den %20'ye çıkarılmıştır.

Beyaz Rusya'da kurumların faaliyetleri üzerinden alınan kurumlar vergisi oranı % 24'ten % 18'e düşürülmüştür.

Yabancı sermaye payının %30'u aştığı yabancı sermayeli işletmeler ürün ve hizmetlerinin satışı üzerinden elde ettikleri kar için 3 yıllık vergi ayrıcalığına sahiptir. Ekonomi için kritik önem taşıyan ürünleri üreten üreticilere devam eden üç yıl için daha %50 oranında vergi indirimini sağlanmaktadır.

Üretim ve konut inşası için yapılan sermaye yatırımları kar vergisi matrahından düşülebilmektedir.

Stopaj Vergisi: Kaynakta kesilmekte olup, %15'tir.

Gelir vergisi oranı % 12'dir.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Belarus dış ticaretine konu olacak ürünlerle ilgili olarak belirlenen ürün standartları ve sertifikalara uyuma ilişkin belgelerin tamamlanması ve ibrazı, dış ticaret etkinliklerinde öncelikli yer tutar. Standart ve standartlara uygunluk belgesi olmayan veya gerekli sertifika yeterliliklerini sağlamayan ürünlerin ticaretine izin verilmemektedir.

Ülkelerin dış ticaret mevzuatına ilişkin standart ve sertifikasyon belgelerine ulaşabilecekleri yetkili kurum GOSSTANDART (Standardizasyon, Metroloji Sertifikasyon Devlet Komitesi) dir. Bu kurum ürünlerin ticareti sürecinde gerekli test ve ölçümleri yapmak, laboratuvar vb analizleri ve değerlendirmeleri yerine getirmekle yetkilendirilmiş kuruluştur. Teknik düzenlemeler, standart uygulamalar, metroloji, enerji kaynaklarının etkin kullanımı, güvenlik, sağlık, rekabetçiliği artırıcı önlemlerin alınması vb hedefler doğrultusunda onay değerlendirmelerin yapılması da bu kurumun sorumlulukları arasındadır. Gosstandart adres ve iletişim bilgileri aşağıda verilmektedir;

GOSSTANDART

The State Committee for Standardization of the Republic of Belarus

Starovilenski trakt, 93, 220053, Minsk, The Republic of Belarus

Tel. (017) 233 52 13

Tel. "hot line": (017) 233 37 69

Fax (017) 233 25 88

?-mail: belst@anitex.by

Ürün güvenliği ve sağlığı, mülkiyet hakları ve diğer gereklilikleri korumaya yönelik uygulama ve standartlar hükümetçe belirlenerek açıklanmaktadır. Bu standartlara ilişkin olarak düzenlemesi istenen belgeler hükümetin ilgili kurumlarınca belirlenmektedir. Ülke sınırları içinde toptan ve perakende satışı yapılan her mal ve hizmet için BelST sertifikası tanınmış ve bu belge kalite güvenliği, gümrük işlemleri ve yaşam, sağlık ve mülkiyet açısından gerekli yükümlülükleri belirleyen bir belge olarak zorunluluk haline getirilmiştir. BelST sertifikası hükümet tarafından akredite edilmiş sertifika merkezleri tarafından verilmektedir.

Belarus dış ticaret mevzuatına ilişkin tarife ve tarife dışı düzenlemeler ile spesifik dış ticaret işlemleriyle ilgili düzenlemeler dahilinde ülkeye girecek ürünler bakımından farklılaşan uygulamalar bulunmaktadır. Bazı ürünlerin ihracatı sürecinde söz konusu ürünlerin ihracatında bir sakınca olmadığına dair izin belgesi alınması ya da güvenlik, kalite, sağlık gibi standartların belgelenmesine

yönelik sertifikaların temin edilmesi gerekmektedir. Ülkenin Dış Ticaret Mevzuatı uyarınca; bir ihracat işleminde ihracat karşılığı bedelin zamanında havale edilmesi, bir ithalat işleminde ise malların zamanında teslimi en önemli önceliktir.

Belarus'ta yapılan ürün standartlarına ilişkin uygulamalarda sistem yaklaşımı bağlamında tarım, sanayi, hizmetler gibi sektörlerin tümünü kapsayan yıllık planlar etrafında bir düzen oluşturulmuştur.

Ülkenin ithalat lisansları ve sertifikasyon mevzuatına ilişkin bilgilere ulaşmak için aşağıdaki bağlantılardan faydalanılabilir;

<http://www.musavirlikler.gov.tr/upload/BR/Certification.doc>

<http://www.belgiss.org.by/>

TÜRKİYE-BEYAZ RUSYA TİCARETİ

Türkiye ile Beyaz Rusya ticareti 1990'lı yılların ortasından itibaren canlanmaya başlamış, bu dönemde sürekli açık veren ticaretimiz 2000'li yıllarla birlikte ihracat değerlerinin arttığı ve günümüze doğru bazı yıllarda açık verilse de genelde ihracat değerlerinin ithalatı aştığı bir görünüm sergilemiştir.

Türk menşeli malların ülkeye AB, Polonya, Rusya Federasyonu gibi ülkelere giriyor olması nedeniyle Beyaz Rusya resmi istatistiklerine göre Türkiye'nin Beyaz Rusya'ya ihracatı daha yüksek düzeydedir. Bu durum aynı zamanda Avrupa ülkeleri ile ticarete uygulanan yüksek vergi oranları nedeniyle Türk mallarının rekabet gücünü de olumsuz yönde etkilemektedir.

* Türkiye-Beyaz Rusya Dış Ticaret Göstergeleri (bin dolar)	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2010	186.508	154.633	341.474	32.208
2011	232.680	183.201	415.880	49.479
2012	264.365	190.210	454.574	74.155
2013	303.152	186.840	489.993	116.312
2014	272.394	147.703	420.097	124.691
2014 (Ocak-Kasım)	249.760	129.473	379.234	120.286
2015 (Ocak-Kasım)	181.936	184.857	366.794	-2.920

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Beyaz Rusya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin Dolar)

GTİP Kodu	Ürün Adı	2012	2013	2014
5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	36.078	37.810	19.980
6006	Diğer örme mensucat	11.153	10.974	14.202
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	11.006	15.535	13.522
0702	Domates (taze/soğutulmuş)	5.417	5.255	13.432
0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	4.899	8.052	9.937
0805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	3.925	6.027	9.202
6004	Diğer örme mensucat (en>30cm, elastomerik/kauçuk iplik=>%5)	8.044	7.646	8.941
4005	Karıştırılmış kauçuk (vülkanize edilmemiş) (ilk şekillerde, levha, tabaka veya şerit halinde)	8.832	9.814	8.580
3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	3.706	4.688	5.870
3401	Sabunlar, yüzey aktif organik ürünler ve müstahzarlar	4.456	5.159	5.799

GTİP Kodu	Ürün Adı	2012	2013	2014
8454	Metalürjide veya metal dökümhanelerinde kullanılan tav ocakları, döküm potaları, külçe kalıpları ve	7	1.374	5.201
0810	Diğer meyveler (taze)	1.986	4.494	3.688
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialliesterle	3.535	4.352	3.535
1206	Ayçiçeği tohumu	2.477	4.680	3.346
3307	Tıraş müstahzarları, vücut deodorantları, banyo müstahzarları, tüy dökücüler, vb.	3.122	3.283	3.231
5801	Dokunmuş kadife, pelüş ve tırtıl mensucat	5.793	4.996	3.189
5407	Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat	4.077	3.168	3.164
3207	Seramik, emaye veya cam sanayinde kullanılan boya, sıır, cila vb.	2.472	2.501	2.692
8477	Kauçuk veya plastiğin işlenmesine veya kauçuk veya plastikten eşyanın imaline mahsus diğer makina ve	285	401	2.628
0707	Hıyarlar ve kornişonlar (taze/soğutulmuş)	1.137	2.244	2.539
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	5.053	4.627	2.523
2008	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen meyve ve yenilen diğer bitki parçalarının konserveleri	757	624	2.471
5806	Kordelalar, paralel hale getirilip 'yapıştırılmış ipik veya liflerden atkı ipliksiz kordelalar (bol	1.899	2.572	2.460
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.113	2.066	2.381
2835	Fosfinatlar, fosfonatlar, fosfatlar ve polifosfatlar		1.822	2.157
8462	Metalleri dövme, çekiçleme, kalıpta dövme, kesme, taslak çıkartma, şatafatlama, karbürleri işlemeye mah	2.227	3.636	2.077
8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. eşya (mobilya, kapı, vb için)	2.685	2.946	2.039
7606	Alüminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm.'yi geçenler)	2.791	2.019	2.020
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	10.891	4.623	1.976
0809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze)	898	1.918	1.976
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.608	3.067	1.888
7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri (geniřliđi 600 mm. veya fazla olanlar)	1.113	2.418	1.854
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve ben	1.079	2.201	1.830
9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	2.234	2.717	1.793
1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	109	1.203	1.666
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	353	619	1.660
8502	Elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları ve rotatif elektrik konvertörleri	1.817	1.562	1.552
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.177	1.412	1.549
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deri	588	1.082	1.520
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar	1.193	2.104	1.502
Ara Toplam		161.992	187.691	181.573
GENEL TOPLAM		264.365	303.152	272.394

TÜRKİYE İLE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

Karşılıklı yarara dayalı ve etkin ilişkilerin oluşum ve gelişiminde zirvedeki siyasi diyalogların rolü önemlidir.

1996 yılında gerçekleşen Belarus Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sn. Aleksandr Lukaşenko'nun Türkiye ziyaretinin ana sonucu Belarus Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında Dostluk ve İşbirliği Antlaşması'nın imzalanması oldu (2000 yılında yürürlüğe girmiştir).

1999 yılında Sn. Aleksandr Lukaşenko İstanbul'da gerçekleştiren AGİT toplantısına katılmıştır. Toplantı çerçevesinde Belarus Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ile Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sn. Süleyman Demirel arasında görüşme yapılmıştır.

2010 yılında gerçekleşen Belarus Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın Türkiye ziyareti, Belarus – Türkiye işbirliğine büyük bir impuls vermiştir. Ziyaret sırasında Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sn. Abdullah Gül ve Başbakanı Sn. Recep Tayyip Erdoğan ile görüşme yapılmıştır. Varılmış mutabakatlar sonucunda, 2011 yılında Belarus Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu hizmet vermeye başlamıştır. Taraflarca, vizelerin karşılıklı kaldırılmasına ilişkin ve geri kabul hükümetlerarası anlaşmaları hazırlanmıştır.

2012 yılında taraflar arasında diplomatik ilişkilerin 20. yıldönümü kutlanmıştır.

Belarus ve Türkiye arasında düzenli olarak yüksek temaslar gerçekleşmektedir.

Mart 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sn. Ahmet Davutoğlu Belarus ziyaretinde bulunmuştur. Ziyaretin ana sonucu vizelerin karşılıklı kaldırılmasına ilişkin ve geri kabul hükümetlerarası anlaşmaların imzalanması olmuştur. Ziyaret sırasında Belarus Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ve Başbakan ile görüşmeler düzenlenmiştir.

Ekim 2013 yılında Belarus Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sn. Vladimir Makey Türkiye ziyaretinde bulunmuştur. Ziyaret çerçevesinde Belarus – Türkiye Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyon toplantısı yapılmıştır. Sn. Vladimir Makey'i Türkiye Başbakanı kabul etmiştir.

Haziran 2014 tarihinden itibaren karşılıklı ilkesine dayanarak Belarus ile Türk vatandaşların kısa vadeli ziyaretleri gerçekleşmek üzere kısa vadeli vizeler kaldırılmıştır.

2014 Ağustos ayında Belarus Cumhuriyeti Başbakanı Sn. Mikhail Myasnikov, Türkiye Cumhuriyeti seçilmiş Cumhurbaşkanı Sn. Recep Tayyip Erdoğan'ın yemin törenine katılmıştı.

Kasım 2015 tarihinde İstanbul'da BELARUS YATIRIM FORUMUN çerçevesinde Belarus Cumhuriyeti Başbakanı Sn. Andrei KOBYAKOV ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sn. Recep Tayyip ERDOĞAN arasında görüşmeler yer aldı.

İki ülkenin devlet yönetim organlarının arasındaki işbirliği gelişmektedir. Düzenli olarak hükümetlerarası ekonomik komisyon, iş konseyi, savunma sanayii, turizm, kara ulaştırma işbirliği karma komisyon, İçişleri Bakanlıklar arası toplantıları yapılmaktadır.

Belarus ile Türkiye BM, AGİT, DTÖ ve diğer uluslararası kuruluşlar çerçevesinde etkin işbirliği sürdürmektedir.

Belarus ile Türkiye ilişkilerinde fahri konsolosların de önemli bir yeri vardır. Bugünlerde Türkiye’de Adana, Alanya, Antalya, Bursa, İzmir gibi şehirlerde 5 tane fahri konsolos çalışmaktadır.

Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması

08.09.1993 tarihinde İzmir’de imzalanan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması 10.11.1993 tarihinde onaylanmıştır.

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması

08.08.1995 tarihinde Minsk’te imzalanmış ve 12.01.1997 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmış olup, 20.02.1997 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması

24.07.1996 tarihinde Ankara’da imzalanan anlaşma 22.04.1998’de yürürlüğe girmiştir.

Tekstil ve Konfeksiyon Alanında Tarife İndirimi

Türkiye ile Beyaz Rusya arasında Mart 2005’te tekstil ürünleri ticaretinde tercihli bir rejim uygulanabilmesi imkanlarının değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde varılan mutabakat çerçevesinde Beyaz Rusya, ülkemiz menşeli 50-63. fasıllar arasında yer alan tekstil ve konfeksiyon ürünlerine halihazırda % 5, 10, 15, 20 düzeylerinde uygulanan gümrük vergilerini % 4, 8, 12 düzeylerine düşürmüştür ayrıca, bu fasıllardaki ürünler için asgari referans fiyatı uygulamasını da yürürlükten kaldırmıştır. Anlaşma o tarihten bu yana her yıl uzatılmaktadır. Söz konusu mutabakat, 1 Ocak 2010 tarihine kadar uzatılmıştır.

BEYAZ RUSYA’NIN TARAF OLDUĞU ULUSLARARASI ÖNEMLİ EKONOMİK/ TİCARİ ANLAŞMALAR

Rusya-Beyaz Rusya Birlik Anlaşması

3 Nisan 1997 tarihinde Rusya Federasyonu ve Beyaz Rusya aralarında imzalanan “Birlik Anlaşması” ile iki ülke siyasi ve ekonomik entegrasyonu derinleştirmeyi hedeflemektedir. Rusya ve Beyaz Rusya’un Kazakistan ile beraber 1 Ocak 2010 itibarıyla gümrük birliğini oluşturması entegrasyonun derinleşmesinde önemli bir aşamadır.

Bağımsız Devletler Topluluğu

BDT Anlaşması 8 Aralık 1991 tarihinde imzalanmıştır. Topluluk, “üye ülkelerin egemen eşitliğine dayalı olarak” üye ülkeler arasında dostluk, iyi komşuluk, etnik gruplar arası uyum, güven, karşılıklı anlayış ve karşılıklı fayda sağlayan işbirliğinin güçlenmesini ve geliştirilmesi hedefleriyle kurulmuştur.

Avrasya Ekonomik Topluluğu

Kazakistan’ın girişimiyle 5 BDT ülkesi, Beyaz Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Rusya Federasyonu ve Tacikistan arasında 10 Ekim 2000 tarihinde Avrasya Ekonomik Topluluğu kurulmuştur (Eurasian Economic Community- EurAsEC). Topluluğa 2006 yılında Özbekistan da katılmış ve üye sayısı 6’ya çıkmıştır. Topluluğun amacı üye ülkeler arasında ticari, ekonomik, beşeri ve adli alanlarda işbirliğini artırmaktır. Uzun vadeli hedef, üyeler arasında gümrük birliğinin ve ortak ekonomik alanın oluşturulmasıdır. 1 Ocak 2010 tarihinde Rusya Federasyonu, Kazakistan ve Beyaz Rusya arasında

Gümrük Birliği kurulmuştur. Söz konusu Gümrük Birliğine 2014 yılında Ermenistan, 2015 yılında Kırgızistan da dahil olmuştur.

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu

28 Mart 1947 tarihinde Birleşmiş Milletler Konseyi tarafından, Avrupa'nın Ekonomik açıdan yeniden yapılandırılması, Avrupa'da ekonomik aktivitenin artırılması, Avrupa ülkeleri arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amaçlarıyla kurulmuştur. Komisyonun, Türkiye'nin de dahil olduğu 56 üyesi vardır.

Yatırım İlişkileri

Beyaz Rusya'daki Türk yatırımlarının toplam tutarı 1,1 milyar dolar dolayındadır. Bunun 1 milyar dolarını Turkcell firması iştiraki Best Telekom (Life markası ile) oluşturmaktadır. Crowne Plaza oteli yatırımcısı Prenses Grup yatırımları da 50 milyon dolar civarındadır. Ülkedeki serbest bölgelerde 4 Türk firması üretim faaliyetinde bulunmaktadır. Bunlar, Mogilev kentinde ev tekstili üretimi yapan Karbelteks, bebek bezi üreticisi BelEmsa, plastik pencere izolasyon malzemesi üreten SBI Kauçuk, Gomel-Raton serbest bölgesinde çelik boru üretimi ile uğraşan Dangi Profil'dir.

T.C. Minsk Ticaret Müşavirliği kayıtlarına göre ülkede perakende ticaret, imalat ve hizmetler sektörlerinde toplam 33 Türk firması faaliyet göstermektedir. Perakende tekstil ürünlerinde Colin's markasının Minsk ve diğer kentlerde altı mağazası bulunmaktadır. Kimya sektöründe Evyap ve Nobel ilaç temsilcilikleri ile pazarda faaliyet göstermektedir.

Ülkede liberal ekonomi geleneği henüz yerleşmemiş olmasına rağmen giderek artan inşaatlar, alışveriş merkezleri, kredi kartı kullanımı ve tüketim kültüründeki gelişmeler yatırım için önemli potansiyel oluşturmaktadır. Perakende satışlarda son yıllarda artış gözlenmekte olup, modern dağıtım kanalları pazarda yerleşmeye başlamıştır. Bunun yanında tekstil sektörü bu ülkeye yönelik yatırımlarda önemli bir alan yaratacaktır. Devlete ait tekstil işletmelerinin birçoğunda teknoloji eskimiş olup, teknolojinin yenilenmesi için sektöre Türk yatırımlarının gelmesi devlet yetkilileri tarafından arzulanmaktadır.

Beyaz Rusya pazarında son zamanlarda inşaat sektörü faaliyetlerinde ciddi ölçüde canlanma gözlenmektedir. Bu bakımdan ülke, Türk müteahhitlik firmaları için yeni iş fırsatları sunmaktadır. Konut ve işyeri fiyatları küresel krizle birlikte bir miktar düşse de dünya ortalamasının üzerindedir.

Beyaz Rusya gelişen ekonomisi ve tüketim kalıplarındaki iyileşmeyle birlikte öncelikli olarak altyapı yatırımlarına ihtiyaç duymaktadır. Bunların yanı sıra, karayollarının altyapı hizmetlerinde özellikle oteller, restoranlar, benzin istasyonları ağının oluşturulmasına ekonominin giderek ihtiyaç duyduğu girişim örnekleridir. Bu projeler, EBRD gibi uluslararası finans kuruluşları tarafından da desteklenmektedir.

Altyapı projelerinin yanı sıra, otomotiv sanayi de Türk girişimcileri için potansiyel arz etmektedir. Gıda sanayi de yabancı yatırımcılar için cazip bir sektördür. Özellikle süt, et, buğday işleme tesislerine ihtiyaç bulunmaktadır. Beyaz Rusya tekstil sanayinde karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Ancak bu sektörün boya ve kimyasallar gibi girdilerinde dışa bağımlıdır. Tekstil boyaları ve kimyasallar Türkiye açısından ihracat potansiyeli arz etmektedir.

Ülke, coğrafi konumu nedeniyle taşımacılıkta stratejik öneme sahiptir. Bu nedenle, ülkeden önemli sayıda transit yolcu geçmektedir. Turizm ve otel işletmeciliği alanlarında önemli işbirliği fırsatları bulunmaktadır.

Ülkede özellikle son dönemde yaşanan ekonomik gelişmelerle birlikte küçük girişimciliğe ihtiyaç artmaya başlamıştır. Süpermarket, turizm acentası, restoran, fırın, pastane işletmeciliği gibi

girişimcilik alanları bunlar arasındadır. Bu ihtiyacı karşılamak için EBRD, IFC ve USAID gibi uluslararası kuruluşlar tarafından çalışmalar yürütülmektedir.

Müteahhitlik Hizmetleri

Türk müteahhitlik firmalarının ülkedeki faaliyetleri 1991 yılında Enka İnşaat tarafından gerçekleştirilen askeri konut projesiyle başlamıştır. 2008-2013 döneminde ise Türk müteahhitlik firmalarınca Beyaz Rusya'da tamamlanmış veya yapımına devam edilen işlerin toplam tutarı 380 milyon dolardır. Mart 2014 itibarı ile ülkede bugüne kadar üstlenilen işlerin toplamı (tamamlanan işler ve yapımı devam edenler) yaklaşık 815 milyon dolardır.

Ülkede Türk müteahhitlik firmalarınca yürütülmekte olan başlıca müteahhitlik projeleri:

- Galleria Concept Çok Amaçlı Alışveriş Merkezi ve Otel İnşaatı Projesi (Minsk)
- Mariott Oteli Rekonstrüksiyonu (Minsk)
- Mogilev kentinde fabrika inşaatı (Avusturya merkezli Kronospan firması için)
- İki yıldızlı Akvapark Oteli Yapım İşi (Minsk) (TürkEximbank kredisi)

Ülkede Türk müteahhitlerince yürütülen daha küçük çaplı inşaat işleri de bulunmaktadır.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Türk Hava Yolları tarafından haftanın her günü Minsk-İstanbul uçak seferleri yapılmaktadır. Aynı zamanda Beyaz Rusya ulusal havayolu şirketi Belavia'nın düzenli Minsk-İstanbul seferleri de ulaşım bakımından alternatif sunmaktadır. Bu durum iki ülke ticaretine olumlu yönde yansımıştır.

Başkent Minsk'te iki adet uluslararası havaalanı bulunmaktadır. Şehir içinde bulunan Minsk-1 Havaalanı yalnızca Beyaz Rusya ve BDT ülkeleri arasındaki uçuşlar için hizmet verirken Minsk-2 Havaalanı (National Airport "Minsk") Moskova otoyolu üzerinde, şehirden 40 km. uzaklıkta olup, hem uluslararası hem de BDT ülkelerine yönelik uçuşlara açıktır.

Taşımacılık Maliyetleri

Türkiye-Beyaz Rusya ticaretinde taşımacılık biçimleri açısından bir değerlendirme yapılırsa, 2009 yılında, değer bazında, ihracatımızın %76'sı karayolu, %14'ü denizyolu, %7'si havayolu, ithalatımızın ise, %65'i denizyolu, %22'si karayolu, %10'u havayolu ile yapılmıştır. İhracatın karayoluyla taşımacılığa bağımlılığı, kara ulaştırması alanında iki ülke arasında her yıl gerçekleştirilen geçiş belgeleri müzakerelerinin önemini artırmaktadır.

8-9 Temmuz 2010 tarihlerinde Minsk'te düzenlenen Türkiye-Beyaz Rusya Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı'nda tüm geçiş belgelerinin ücretsiz verilmesi kararlaştırılmıştır.

İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Rusya ile tarihsel bağları sebebiyle çok yakın ilişkileri bulunan ve özellikle oluşturulan gümrük birliği sonrası ekonomik açıdan çok yakın bir ortak durumuna gelen Beyaz Rusya, Rusya pazarına yönelen işadamları için önemli bir potansiyele sahiptir. Özellikle piyasa ekonomisine uyum sağlama sürecinde yapılan reformlar ve ülkede yeni gelişmekte olan sektörler açısından düşünüldüğünde firmalar için ciddi bir etkinlik kazanma fırsatı olarak görülebilir.

Ülkede faaliyette bulunan firmaların başlıca şikayet alanları ülkedeki bürokrasinin yol açtığı gecikmeler, vergi politikaları ve kanunlardaki hızlı ve sürekli yenilemelerdir.

Beyaz Rusya hükümetinin ülke ekonomisinin $\frac{3}{4}$ 'ünden fazlasını kontrol ediyor olmasıyla birlikte özelleştirmeye ilişkin yasalar güçlendirilmiş ve bir özelleştirme idaresi kurulması onaylanmıştır. Fakat yine de kamu teşebbüslerinin satışının hala yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

Giderek artan ticaret hacmi sonrası tekstil, otomotiv, gıda, kimyasal ürünler, müteahhitlik, yapı ürünleri, mağazacılık, hizmetler (özellikle hızlı yemek, kafe-bar-restoran işletmeciliği, otelcilik), imalata dönük doğrudan dış yatırım alanları işadamları için önemli fırsatlar sunmaktadır. **Güvenlik vb. sorunlarla karşılaşma riski bulunmayan ve Rusya pazarına geçiş için de önemli bir üs olabilecek olan Beyaz Rusya %100 Türk sermayeli firma kurmaya da olanak sağlayan bir ülkedir.**

Ülkede ekonomik ve ticari faaliyetlerde bulunacak işadamlarının karşılaşacakları en önemli sorunlar arasında Beyaz Rusya'nın SSCB'nin dağılması sonrası adapte olmaya çalıştığı yeni düzeni tam olarak entegre edememiş olması ve serbest ticaret, uygulamalarda liberalizasyon ve para döviz piyasalarındaki kısıtlamalarla hükümetin vergi ve diğer engellemeler yoluyla neden olduğu birtakım olumsuzluklar sayılabilir. Finansal ve ekonomik sistem son yıllarda yapılan düzenlemeler ve liberalizasyon çalışmalarıyla uyumlu hale getirilmeye çalışılsa da hala bazı eksiklikler bulunmaktadır. Bunların dışında dağılan SSCB ülkeleri arasında insan kaynakları, istikrar ve altyapı yönlerinden en gelişmiş ülkelerden biri olarak gösterilebilecek olan Beyaz Rusya, Rusya ile yakın ilişkileri gereği gerek yatırım potansiyeli gerekse ticari ilişkiler bağlamında Rusya pazarıyla birlikte değerlendirilmelidir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Belarus ülkeye girişlere ilişkin Türk vatandaşlarına yönelik vize uygulamaktadır. Ülkeye giriş için gerekli olan vize, Belarus Cumhuriyeti Büyükelçiliğinden temin edilmektedir. Bunun dışında vizeyle birlikte ülkeye giriş yapabilmek için Belarus'ta mevcut bir kuruluştan, bir firmadan veya bir gerçek kişiden davet mektubu alma zorunluluğu vardır. Firmalardan alınacak davet mektubu firmanın antetli kağıdına yazılmış olmalı ve firma, bir dış ticaret firması olarak kayıtlı bir firma olmalıdır. Gerçek kişilerden alınacak davet mektuplarında ise davet edilen kişinin adı ve soyadı, doğum yeri ve tarihi, pasaport numarası gibi bilgiler ve ziyaret nedeni belirtilmelidir.

Vize ile ilgili dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi de yetkililerin ücretli bile olsa havaalanında vize vermemesidir. Bazı istisnai durumlar dışında bu durum genellikle kabul edilmemektedir. Bu yüzden kişilerin vizelerini Türkiye'den alarak çıkış yapmaları yerinde olacaktır.

Belarus hükümetince 1 Ekim 2000 tarihinden itibaren ülkeye girişlerde sağlık sigortası talep edilmeye başlanmıştır. Sözkonusu sağlık sigortalarının, giriş yapan kişilerin başka bir sağlık sigortası bulursa dahi giriş yapılan gümrükten temin edilmesi gerekmektedir. Sağlık sigortalarının maliyetleri ülkede kalış süresine göre değişiklik göstermektedir. Buna göre sigorta masrafları asgari 1 \$'dan (bir günlük kalış için) azami 85 \$'a (bir yıllık kalış için) kadar değişmektedir.

Belarus Büyükelçiliği tüm vize başvurularını hafta içi hergün 09.00-11.00 saatleri arasında kabul etmekte ve 7 işgünü içinde sonuçlandırmaktadır. Büyükelçilikte yapılmakta olan Express vize uygulaması ise belli bir ücret farkı karşılığında 4 iş günü içinde sonuçlandırılmaktadır.

İş vizesi için ibraz edilmesi gereken belgeler;

- Şirketin antetli kağıdına kaşeli ve imzalı olarak, konsoloslüğün vize departmanına hitaben yazılmış, seyahat detaylarını ve vize talebini belirten dilekçe
- Ticari Sicil Gazetesi Fotokopisi

- Vergi Levhasının Fotokopisi
- İmza Sirküleri Fotokopisi
- Yeni Tarihli Faaliyet Belgesi Fotokopisi
- Hesap Cüzdan Fotokopisi
- Gayrimenkul Tapu Fotokopisi
- Gidilecek ülkedeki Firmadan Davetiye

Ankara'daki Belarus Büyükelçiliği irtibat bilgileri:
EMBASSY OF THE REPUBLIC OF BELARUS TO THE REPUBLIC OF TURKEY
(BELARUS CUMHURİYETİ ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ)

Adres: Abidin Daver Sk. No 17 Çankaya-Ankara
Tel: (0312) 441 67 69 -70
Faks: (0312) 441 66 74
Faks (Konsolosluk Birimi): (0312) 441 64 50
E-posta: turkey@belembassy.org
E-posta (Konsolosluk Birimi) : turkey.consul@belembassy.org

T.C. MİNSK BÜYÜKELÇİLİĞİ

ULITSA VOLADARSKOVA, 6 220050 MINSK, BELARUS
Tel: +375 17 227 13 83 – 200 55 58
Faks: +375 17 220 39 77 - 222 27 22
E-Posta: minsk.musavirlik@gmail.com

T.C. MİNSK BÜYÜKELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

VOLODARSKOVA SOK. NO:6, KAT :4 MINSK, BELARUS
Tel: +375 17-200-55-58
+375 17-227-13-83
Faks: +375-17-200-39-77
+375-17-222-27-22
E-posta : minsk.musavirlik@gmail.com

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

1 Ocak : Yeni Yıl Tatili
7 Ocak : Noel (Ortodoks)
8 Mart : Dünya Kadınlar Günü
15 Mart : Anayasa Günü (Ülkenin İlk Anayasasının Kabulü)
20 Nisan : Radunitsa
1 Mayıs : İşçi Bayramı
6 Mayıs : Radunitsa
9 Mayıs : Zafer Günü
3 Temmuz : Bağımsızlık Günü (Ülkenin Almanya'nın işgalinden Kurtuluşu)
7 Kasım : Ekim Devrimi Günü
25 Aralık : Noel (Katolik)

Çalışma Saatleri

Pazartesi-Cuma 09:00-13:00
14:00-18:00

Bankalar

Pazartesi-Cuma 09:00-10:00
13:00-15:00

Mağazalar

Pazartesi-Cuma 10:00-14:00

15:00-19:00

Cumartesi 10:00-18:00

Yerel Saat

Belarus ile Türkiye yerel saatleri arasında fark bulunmamaktadır

Telefon Kodları

Uluslararası Telefon Kodu 00 375

T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI- BELARUS EKONOMİ HABERLERİ

Yayımlama: 13.01.2016 09:56:00 (TSİ)

Belarus'ta 2015 yılı enflasyon gerçekleşmesi % 12 olarak açıklanmıştır. Enflasyon gıda ürünlerinde %11, gıda dışı ürünlerde %11,5 ve hizmetlerde %15,7 olmuştur. (2014 yılı enflasyonu % 16,2)

2015 yılı Ocak-Kasım döneminde mal-hizmet dış ticaret hacmi 59,9 milyar dolar ve dış ticaret fazlası 485,3 milyon dolar olmuştur.

Aynı dönemde sadece mal ihracatı 24,1 ve ithalatı 27,7 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

2016 yılı başı itibariyle kayıtlı işsizlik oranı %1 olarak açıklanmıştır.

Dünya Bankası tahminlerine göre Belarus'ta 2016 yılında GSYİH % 0,5 oranında düşüş gösterecek ancak 2017 yılından itibaren artış kaydedilmeye başlanacak, bu kapsamda 2017 yılında GSYİH %1 oranında artacaktır.

Kaynak: BELTA